

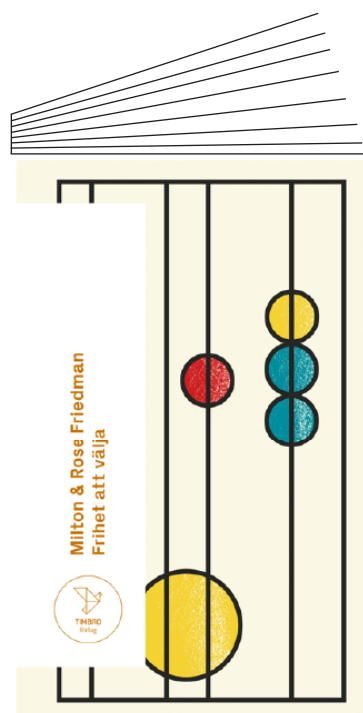
TIMBRO
förlag

L Ä S G U I D E

MILTON FRIEDMAN (1912–2006) var en framstående amerikansk nationalekonom, filosof och nobelpristagare. Han var lärjunge till filosofen Friedrich Hayek och kom att utveckla en egen gren inom nationalekonomin – Chicagoskolan – döpt efter universitetet där han var verksam under många år.

ROSE FRIEDMAN var även hon en framstående nationalekonom. Tillsammans med Milton författade hon två böcker, Frihet att välja och Tyranny of the Status Quo. Rose blev utnämnd till hedersdoktor i juridik i december 1986.

MILTON & ROSE FRIEDMAN

Frihet att välja

En enkel blyertspenna äger de flesta. Trots att pennan är simpel i sin konstruktion skulle inte en enda person kunna bygga en på begäran. Det krävs grafit och metall från gruvor, trä och gummi från skogen och olja till färgen och limmet som binder samman pennan.

Men trots allt finns blyertspennor att köpa för några kronor. Detta tack vare marknaden och dess prismekanism. Så beskriver Milton Friedman och hans fru Rose marknadskrafterna i boken Frihet att väljas första kapitel.

Frihet att välja består av tio kapitel. De första tre handlar om marknaden och makarna Friedman utforskar den osynliga handens princip, som beskriver hur individuella val på en fri marknad leder till gynnsamma utfall för samhället i stort och att den bäst lämnas i fred från statlig klåfingrighet. Sist påpekar författarna att statlig inblandning ofta förvärrar ekonomiska kriser, till exempel när USA:s centralbank orsakade stor deflation under depressionen på 1920-talet

I det fjärde kapitlet diskuteras välfärdsstaten och dess negativa inverkan på individer och samhället i stort. Trots goda avsikter finns många negativa effekter eftersom generösa välfärdsprogram minskar incitamenten till arbete och skapar bidragsberoende.

I det femte kapitlet tar makarna Friedman sig an jämlikhetsbegreppet. De jämför jämlikhet i förutsättningar och utfall. Det förstnämnda anses vara mer önskvärt då alla personer får lika möjligheter att själva skapa sig sin egen lycka.

I det sjätte kapitlet återvänder författarna till välfärden. Skolan kritiserar för att den är byråkratisk och centraliserad. I stället hade de velat se en skolpeng och fria skolval, likt det vi har i Sverige, så att kvaliteten höjs genom konkurrens.

Det sjunde och åttonde handlar om konsumentskydd respektive skydd av arbetare. Fri konkurrens och konsumentmakt förbättrar inte bara kvalitén på varorna vi konsumerar, utan höjer även löner och arbetsvillkor.

Det nionde kapitlet tar upp inflation. Hög inflation skapar osäkerhet i ekonomin och är ofta en orsak av undermålig centralbankspolitik. Makarna Friedman förespråkar en jämn ökning av penningmängden, i linje med tillväxten i ekonomin. Sist skadar inflation även samhället. Detta genom en godtycklig belöning till dem som lånar, till nackdel för dem med besparingar.

TIMBRO
förlag

L Ä S G U I D E

Vidareläsning

Kapitalism och frihet **Friedman, Rose & Milton**

En tidigare bok som också dissekerar och kritiserar politiska ingrepp som hindrar marknader och frihet, bland annat tullar och statliga pensionssystem.

Ekonomiska softismer **Frédéric Bastiat**

Föregångaren i att utifrån en principiell ansats ta sig an samtida politiska ingrepp baserade på felaktiga ekonomiska föreställningar.

Frihetens grundvalar **Friedrich Hayek**

Hayek, som fick Nobelpriset 1974, var samtida med Friedman och de delade ofta slutsatserna om värdet av marknader och frihet. Dock utifrån en väsentligt annorlunda samhällsanalys, vad som kallats den österrikiska skolan.

I det tionde och sista kapitlet blickar författarna ut över världen. Marknadsekonomin ser ut att vinna mark världen över, men ett varningens finger höjs. Det finns fortfarande mycket kvar att göra.

ATT DISKUTERA:

- ☞ Vilka argument framför författarna mot statliga regleringar av ekonomin?
- ☞ Vad tror du makarna Friedman hade sagt om den svenska skolan om de fortfarande levte?
- ☞ Hur rimmar Riksbankens förda penningpolitik med kapitel nio i boken?
- ☞ Finns det några brister i argumenten om konsument- och arbetarskydd?
- ☞ Makarna Friedman var optimistiska kring marknadsekonomins utbredning när boken släpptes 1980. Hur hade deras resonemang kunnat se ut i dag?
- ☞ Boken argumenterar för jämlikhet i förutsättningar. Är det rimligt när alla föds med olika egenskaper?